

ADRIAN BOGDAN

ADRIAN BOGDAN

**ORGANISME
INTERNȚIONALE CU VOCAȚIE
REGIONALĂ ȘI UNIVERSALĂ**

**Editura UNIVERSITARIA
Craiova, 2018**

Referenți științifici:

Prof.univ.dr. Ștefan Scurtu

Prof.univ.dr. Sevastian Cercel

Copyright © 2018 Editura Universitaria

Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BOGDAN, ADRIAN

**Organisme internaționale cu vocație regională și
universală / Adrian Bogdan. - Craiova : Universitaria, 2018**

Conține bibliografie

ISBN 978-606-14-1394-2

341.1

CUPRINS

CAPITOLUL 1	ASPECTE GENERALE	7
Secțiunea 1	Noțiuni introductive privind organismele internaționale	7
Secțiunea 2	Clasificarea, structura și personalitatea juridică a organismelor internaționale	12
Secțiunea 3	Rolul organismelor internaționale în cadrul relațiilor internaționale	15
Secțiunea 4	Organizații internaționale neguvernamentale	16
CAPITOLUL 2	UNIUNEA EUROPEANĂ	18
Secțiunea 1	Aspecte generale	18
Secțiunea 2	Parlamentul European	19
Secțiunea 3	Consiliul Uniunii Europene	27
Secțiunea 4	Comisia Europeană	31
CAPITOLUL 3	ORGANIZAȚIA PENTRU SECURITATE ȘI COOPERARE ÎN EUROPA	34
Secțiunea 1	Aspecte generale	34
Secțiunea 2	Mecanismele Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa	37
CAPITOLUL 4	ORGANISME REGIONALE CU ATRIBUȚII ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI DREPTURILOR OMULUI	39
Secțiunea 1	Organisme americane	39
Secțiunea 2	Organisme africane	41
Secțiunea 3	Organisme asiatice	45
Secțiunea 4	Organisme islamice	53
Secțiunea 5	Organisme europene	71

CAPITOLUL 5	ORGANISME INTERNAȚIONALE CU COMPETENȚĂ JURISDICȚIONALĂ UNIVERSALĂ	87
Secțiunea 1	Curtea Internațională de Justiție	87
Secțiunea 2	Curtea Penală Internațională	90
Secțiunea 3	Arbitrajul internațional	116
Secțiunea 4	Tribunalul Internațional pentru Dreptul Mării	121
CAPITOLUL 6	ORGANIZAȚIA TRATATULUI ATLANTICULUI DE NORD	127
CAPITOLUL 7	ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE	131
Secțiunea 1	Aspecte generale	131
Secțiunea 2	Structura și funcțiile ONU	142
Secțiunea 3	Adunarea Generală	146
Secțiunea 4	Consiliul de Securitate	151
Secțiunea 5	Consiliului Economic și Social	155
Secțiunea 6	Consiliul de Tutelă	160
Secțiunea 7	Secretariatul Națiunilor Unite	162
	BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	165

CAPITOLUL 1

ASPECTE GENERALE

Secțiunea 1 – Noțiuni introductive privind organismele internaționale

OBIECTIVE DE STUDIU

1. *Noțiuni introductive*
2. *Clasificarea, structura și personalitatea juridică a organismelor internaționale*
3. *Rolul organismelor internaționale în cadrul relațiilor internaționale*
4. *Organizații internaționale neguvernamentale*

Lato sensu, dreptul internațional public cuprinde totalitatea normelor juridice care reglementează raporturile între subiectele acestui drept.

La baza definirii dreptului internațional public stau elementele sale de baza, respectiv, subiectele dreptului internațional public, izvoarele și obiectul său de reglementare.

Evolutiv, la baza definirii dreptului internațional au stat trei categorii de principii și anume: principiile dreptului internațional, principiile dreptului natural și principiile dreptului pozitiv.

În adevăratul său sens, pentru prima dată, Immanuel Kant este primul gânditor care a dat o definiție mai completă acestui drept în sensul că, în definirea sa, el a utilizat noțiunea de stat în locul noțiunilor de națiuni sau de popoare, ca subiecte ale raporturilor juridice create între aceste entități¹.

¹ Nicolae Ecobescu, Victor Duculescu, *Drept internațional public*, Editura Hyperion, București, 1993, pag. 11.

Dumitra Popescu definește dreptul internațional public ca fiind *totalitatea normelor juridice create de state și de celelalte subiecte de drept internațional, pe baza acordului liber exprimat de acestea prin tratate și alte izvoare de drept, în vederea reglementării raporturilor dintre ele, norme a căror aducere la îndeplinire este asigurată de respectarea lor de bună-voie, iar în caz de necesitate prin măsuri de constrângere aplicate de către state în mod individual sau colectiv*"².

Definiția se fundamentează pe următoarele aspecte:

- relațiile internaționale cu element de extraneitate sunt reglementate de normele dreptului internațional public;
- normele dreptului internațional public sunt create numai de către state și alte subiecte de drept internațional pe baza acordului de voință liber exprimat de către acestea;
- asigurarea respectării normelor de drept internațional este realizată de către aceleași state care le-au elaborat, de bună-voie și în caz de necesitate prin măsuri de constrângere aplicate individual sau colectiv.

În esență, dreptul internațional are aceleași caracteristici ca și dreptul în general, în sensul că emană de la state ca autorități sociale competente să elaboreze reguli de conduită obligatorii, susceptibile de a fi duse la îndeplinire prin constrângere. Diferența față de dreptul intern se face în planul tehnicii juridice pentru că obiectul dreptului internațional îl constituie reglementarea relațiilor dintre un număr mic de societăți organizate în state independente, care nu se pot compara cu persoanele fizice și juridice cărora le sunt destinate normele dreptului intern.

² **Dumitra Popescu, Adrian Năstase, Florian Coman, *Drept internațional public*, Editura Șansa, București, 1994, pag. 50.**

Conceptul de *drept internațional* a apărut în secolul al XIX-lea, el fiind întâlnit de-a lungul evoluției sale sub denumirea de *jus gentium* (în Antichitate și o lungă perioadă din Evul Mediu) sau *jus intergentes* (până în perioada modernă).

Comunitatea internațională este constituită din totalitatea subiectelor dreptului internațional public, iar ordinea juridică internațională reprezintă procesul de elaborare și aplicare a normelor dreptului internațional public în cadrul acestei comunități.

Ca și în toate celelalte ordini juridice și în ordinea juridică internațională, calitatea de subiect de drept este dată de capacitatea entităților de a fi titulare de drepturi și obligații, în cadrul raporturilor juridice create.

În dreptul internațional public, calitatea de subiect de drept internațional este dată de personalitatea juridică deținută de către entitățile în cauză adică de a putea acționa cu drepturi depline în raporturile cu celelalte subiecte ale acestui drept.

Subiectele dreptului internațional public spre deosebire de subiectele tuturor celorlalte raporturi juridice, nu numai că participă la desfășurarea raporturilor juridice guvernate de normele acestui drept ci sunt și autorii elaborării normelor în cauză, a căror aplicare o realizează cu conștiința obligativității.

Subiectele dreptului internațional public sunt definite ca fiind acele entități, care participă la elaborarea normelor de drept internațional și, pe de altă parte, la desfășurarea raporturilor juridice guvernate de aceste norme, dobândind astfel nemijlocit drepturi și asumându-și obligații în cadrul ordinii juridice internaționale³.

Subiectele dreptului internațional se clasifică în următoarele categorii:

³ **Raluca Miga Beșteliu**, *Drept internațional, Introducere în dreptul internațional public*, Editura ALL, București, 1998, pag. 82.

- subiecte originare ale dreptului internațional, din categoria cărora fac parte statele;

- subiecte derivate din categoria cărora fac parte organizații internaționale guvernamentale. Acestea au o capacitate limitată întrucât sunt o creație a statelor, fiind îndreptățite să aibă doar acele drepturi și să-și asume numai acele obligații care concură la realizarea scopului pentru care au fost înființate.

- națiunile sau popoarele care luptă pentru cucerirea independenței, care constituie subiecte cu personalitate juridică limitată și tranzitorie, până la formarea statului independent;

Fenomenul organizației internaționale marchează un pas important în direcția democratizării vieții internaționale; el constituie un fenomen caracteristic al epocii actuale, care influențează sensibil conținutul și formele politicii internaționale, încât se vorbește, în prezent, chiar de formarea unei ramuri speciale a dreptului internațional public - dreptul organizațiilor internaționale.⁴

Comisia de Drept Internațional a definit organizația internațională ca fiind "o asociere de state, constituită printr-un tratat, înzestrată cu o constituție și organe comune și posedând o personalitate juridică distinctă de cea a statelor membre care o compun"⁵.

În literatura noastră de specialitate, organizația internațională a fost definită ca „*instituția permanentă, constituită ca entitate juridică, formată, în general, din state prin anumite scopuri, având o voință proprie și care reflectă voința majorității statelor membre.*”⁶

⁴ **L.C.Green**, *Law and Society*, Seand printing A.W. Sijthoff-Leyden.1977, pag. 183.

⁵ Definiția a fost propusă de Raportorul Comisiei G. Fitz Maurice. V. *Annuaire C.D.I.* 1956, vol. 2, pag. 106.

⁶ **M. Malita**, *op. Cit.*, pag. 324.

N. Ecobescu definea organizația internațională drept *o asociație voluntară de state, creată pe baza voinței libere a participanților, în scopul de a realiza pentru bunăstarea comună, scopurile convenite, caracterizată printr-o activitate permanentă, dotată cu organe proprii și având atribuțiile și personalitatea internațională necesară îndeplinirii scopurilor pentru care a fost creată*⁷

Astfel, organizațiile internaționale pentru a fi subiecte de drept internațional trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să fie o organizație guvernamentală (creată pe baza unui tratat internațional);
- scopurile și conținutul statutului și activitățile sale să corespundă principiilor fundamentale ale dreptului internațional;
- prin actul de constituire statele fondatoare să-i fi conferit funcții, care să-i permită să acționeze în cadrul relațiilor internaționale în nume propriu, adică, să dobândească drepturi și să-și asume obligații.

Personalitatea juridică internațională a organizațiilor guvernamentale permite exercitarea următoarelor drepturi: dreptul de a guverna activitatea organelor sale interne; dreptul de a încheia tratate; dreptul de a înființa misiuni diplomatice permanente; dreptul de legăție activă și pasivă; dreptul organizației și al funcționarilor ei de a beneficia de imunități și privilegii diplomatice; dreptul de a acționa pe plan internațional împotriva unui alt subiect de drept.

Chiar și statele care nu sunt membre ale organizației recunosc personalitatea juridică a acesteia.

⁷ N. Ecobescu, I. Voicu, op. Cit., pag. 177.

Raportorul Comisiei de drept internațional în problema relațiilor dintre state și organizațiile internaționale a considerat că organizațiile internaționale se definesc prin următoarele elemente: „asociație de state” având „o bază convențională”; „organe cu o identitate distinctă de cea a statelor care o alcătuiesc”, „personalitate juridică distinctă de cea a statelor membre, fiind, deși într-o măsură limitată, un subiect de drept internațional”⁸.

Pe plan internațional există două categorii de organizații respectiv: organizațiile guvernamentale și organizațiile neguvernamentale.

Din punct de vedere statistic 96% din totalul organizațiilor internaționale sunt reprezentate de organizațiile neguvernamentale, iar restul de 4 procente sunt organizații guvernamentale.

Cu toate acestea, deși ocupă o pondere foarte mică organizațiile guvernamentale joacă un rol important în societatea internațională întrucât sunt constituite, în principiu, dintr-o asociere de state, pe când organizațiile neguvernamentale au ca membrii fondatori persoanele fizice sau juridice.

Secțiunea 2 – Clasificarea, structura și personalitatea juridică a organismelor internaționale

Doctrina juridică a clasificat organismele internaționale în funcție de mai multe criterii și anume:

1) după **zona teritorială** în care își exercită activitatea avem:

⁸ A. El. Erian, Troisieme rapport sur les relations entre les Etats et les organisations internationales, „Annuaire de la Commission du droit international”, 1968, II, pag. 205 – 207.

- organisme internaționale cu vocație universală, care acționează pe întregul teritoriu al planetei;
- organisme internaționale cu vocație regională, care acționează numai pe un anumit teritoriu.

La rândul lor, organismele internaționale cu vocație regională, se structurează pe două nivele și anume:

- organisme care au un obiect special de activitate;
- organisme care au o rază limitată de acțiune și care privesc numai o regiune geografică anume.

2) după **posibilitatea de aderare** avem:

- organisme internaționale deschise, la care pot adera în mod liber statele;
- organisme internaționale închise, la care aderarea se face numai cu consimțământul statelor membre ale organizației.

3) după **obiectul de activitate** avem:

- organisme internaționale cu un obiect general de activitate, care privește cooperarea între statele membre în orice sferă de activitate;
- organisme internaționale cu obiect special de activitate, care privește numai un anumit domeniu.

Structura organizației internaționale este stabilită prin actul constitutiv al acesteia.

Generic, o organizație internațională se fundamentează pe următoarele elemente constitutive:

- **un organ plenar**, care cuprinde toate statele membre. Acest organ poate fi întâlnit în sfera internațională sub mai multe denumiri precum: Conferință, Congres, Adunare Generală etc. În vederea unei bune desfășurări a activității, organul plenar poate crea anumite comisii plenare, care au atribuții în domeniul pregătirii documentelor, ce urmează a fi adoptate.

- **anumite organe restrânse**, care pot avea atribuții de decizie, atribuții tehnice etc.

Luarea deciziilor nu se face în mod uniform, fiecare organizație internațională hotărând, prin actul său constitutiv, modul în care vor fi luate aceste decizii.

Sintetizând, putem afirma că există mai multe sisteme de luare a hotărârilor, în principiu, în cadrul organului plenar, fiecare stat membru are dreptul la un vot.

Există mai multe categorii referitoare la vot și anume:

1) Votul unanim, care presupune că toate statele membre votează în aceeași direcție. La rândul său, votul unanim se poate clasifica în:

- vot unanim strict, care a fost folosit inițial de către organismele internaționale închise;

- vot unanim funcțional, care produce efecte juridice numai pentru statele membre ce votează în această direcție, nu și pentru cele care se abțin sau votează împotriva.

2) Votul majoritar, care constituie principiul de bază în ceea ce privește luarea deciziilor la nivelul organismelor internaționale. Acesta, la rândul său, se poate clasifica în:

- vot majoritar simplu, ceea ce presupune ca luarea deciziilor să se facă în conformitate cu voința a jumătate plus unu dintre membrii organizației internaționale prezenți și votanți;

- vot majoritar calificat, care presupune luarea deciziilor cu cuantumul de două treimi din numărul statelor membre prezente și votante.

Personalitatea juridică a organismelor internaționale se manifestă sub două aspecte și anume:

- pe plan intern, care este necesară datorită faptului că ele trebuie să încheie acte juridice în dreptul intern, acte ce nu ar putea fi